

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת תזריע תשפ"ד

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

תזכור שאתה בדרך

לאחר מכן נמלך המלך בדעתו וחזר בו, כי חשב ששעה להיות בתוך חדר האוצרות זהו זמן רב ואולי ירוקן האיש את אוצר המלך. התייעץ המלך עם שריו מה לעשות שהרי אינו יכול לחזור מהבטחתו.

נענה אחד השרים ואמר: המלך ישלם לי ויסמוך עלי שאסדר את הענין. מה עשה השר? דרש וחקר אילו מאכלים אוהב האדון ומה הדברים החביבים עליו ביותר, כך הכין בחדר האוצרות פתויים רבים על מנת להסיה דעתו של האיש. מיד כשנכנס הגישו לפניו מנה משובחת כאשר אוהב מומטבח המלוכה, נמשך האיש אחר המאכלים כאשר בדעתו בכדי לאסוף שעה צריך כח, וכח מגיע מאוכל טוב, מיד החל סועד בחשך רב – אחר כרבע שעה קם בזריזות: 'זהו, עכשיו אני מוכן לאסוף מכל הטוב הנמצא באוצר'.

אולם, כאשר התקדם כמה צעדים פנימה המתינה לו תזמורת מיוחדת במינה המורכבת מטובי הנגנים והזמרים אשר יחדיו משמיעים קולות ערבים ונעימים המשכרים את האוזן השומעת.

איש יקר זה לא יכול היה לעמוד בפיתוי ונעצר לשבת על כיסא נח ולהאזין לניגונים הנפלאים כאשר בדעתו, עוד רגע אחד ואני מתחיל לאסוף כדי צורכי. אחר האונה ממושכת התעורר מכיסאו והתקדם פנימה אל האוצר.

אלא שאז המתינה לו הפתעה נוספת, גלריה של תמונות מרהיבות עין מן האומנים המיוחסים שהוא אוהב ומעריך ביותר, ציורים מיוחדים במינם לאין ערוך, האיש נעמד לעוד כמה רגעים והתבונן בפלא הגדול בהן את האומנות מכל כיוון. כאשר הקיץ מהתפעלותו בבהלה, הודרו להמשיך עוד כמה צעדים פנימה.

אלא שלפניו נמצא שולחן זהב ערוך בטוב טעם ועליו מונחים בכבוד מספר יינות מיוחדים במינם כמו אלו המשומרים מששת ימי בראשית, הלה גמר אומר לגימה קטנה וזהו, מתחילים בעבודה, כבר אין זמן. אלא שהטעם המיוחד של היין כבש את לבו, לגימה ועוד לגימה, מזיגה ועוד מזיגה, והנה הבקבוק נותר יבש.

אכן, היין גרם לו לשכרות נעימה המכריחה מנוחה. הלה נעצר לרגע התיישב על השטיח המפואר והחל מנמנם ונרדם.

כעבור זמן מה באו השומרים הממונים והעירו אותו משנתו: 'אדון נכבד צא בחוץ פן תענש...' הלה התעורר בבהלה והחל מתחנן: 'רגע, עוד לא הספקתי לקחת כמעט מאומה, אנא, תנו לי דקה אחת...' השיבו לו: 'אדוני, זמןך תם מלפני מחצית השעה, צא בחוץ...' מיד החל בוכה ומתאונן על גורלו: איזה בושת! נכנסתי אל החדר הכי חשוב בעולם, ויצאתי בידיים ריקות, אוי לי על טיפשותי, ועל הקלון שאקבל ממכרי ובני משפחתי! - - נעים להכיר, זהו עולם הזה ויצריו!

בפרשת השבוע: 'אִשָּׁה בִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר' – לא נאמר 'וילדה ילד' או 'וילדה תינוק חמוד' אלא 'וילדה זכר!'. מדוע דווקא שם זה נבחר להיות למין האדם?

אומרים חז"ל: "לכך נקרא שמו זכר", שחייב לזכור את בוראו ואת מצותיו ולידע כי לכך נוצר ולכן נולד ולכן קיים!..." (פסיקתא זוטרותא לקח טוב תזריע דף לד) מבואר כי שם 'זכר' מסמל על הזכירה, הכוח הזוכר.

התורה הקדושה מצווה אתנו לחיות בזכירה מתמדת של מהות החיים: 'זכור את יום השבת לקדשו' 'זכרת את ה' אלוך' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. וכן 'והיה לכם לציצית וראיתם אותם וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם'.

הבחירה בחיים של זכירה, היא ההבדל בין הצדיק לרשע – 'רשע' חי רק עם ההווה, לא מעניין אותו מה היה או מה יהיה. הוא רעב – מדגדג לו בבטן, הוא דורש את נזיד העדשים, ולא אכפת לו למכור תמורתו גם 'את הבכורה' את כל חייו עולם הבא. (רשע = ר"ת: רוצה שכרו עכשיו).

לעומת זאת, הצדיק חי באיפוק ובמחשבה, שלא יבוא לידי עבירה מכוון את חייו שיתאימו לכל הזמנים: עבר, הווה, עתיד. את חובת הזיכרון דרשו חז"ל מתוך הפסוק: 'וְזָכַרְתָּ אֶת בּוֹרְאֶיךָ בְּיָמֶיךָ בְּחַוְלֶיךָ' (קהלת יב א): המילה 'בּוֹרְאֶיךָ' מרמזת על שלוש משמעויות: בארץ, בדרך, בוראך. ביאור: בארץ – 'רחם' מקום שבאת. בדרך – 'קבר' מקום שאתה הולך. בוראך – לפני מי שאתה עתיד ליתן דין וחשבון. "ירושלמי סוטה פ"ב ה"ב]

נשים לב, כי שם 'זכר', זהו שם העצם. הרי שהזכירה בתכלית החיים הינה מהותית ומוכרחת, עליו להתלוות עמה בכל צעד במהלך החיים.

אכן, כך פותח הרמח"ל את הפרק הראשון בספרו המיוחד 'מסילת ישרים'. וז"ל: 'יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. דהיינו, ידיעת תכלית החיים והיכולת להקדים ולהחשיב אותה בכל מעשה ומעשה במשך החיים זה היסוד החיים נכונים של עבודת ה'.

חכמים הביאו משל נפלא על חשיבות זכירת תכלית החיים בכל עת, וההשתדלות המוכרחת בפקידת העיניים על הצורך הגדול – יצרנו הרע, המבקש בתחבולות להשיכחנו מן הטוב האמיתי:

משל לאדם ששחח בים וראה נער טובע הצילו ולקחו לביתו והנה התברר שהנער הוא בנו היחיד של המלך – יורש העצר. כמובן, שהאיש זכה לכבוד גדול ושכרו מאת המלך היה להיכנס למשך שעה אל חדר האוצרות ולקחת כרצונו.

המשך בעמ' 6

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

הכשר כלים לפסח

אופני ההכשרה

טרם הכשרת הכלים יש לנקותן היטב בכל המקומות.

בכל כלי יש לילך אחר רוב תשמישו: וכפי סברתו של הרב גן המלך (שו"ת גנת ורדים בגן המלך אות נג) שכיון שסתם כלי אינו בני יומו והוא נותן טעם לפגם, אלא שחז"ל גזרו להכשירו אטו כלי שהוא בן יומו, יש לומר דכולי האי לא גזרו להכשירו אלא כפי רוב תשמישו, וכמו שאמרו בעירובין קד: כל מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך. וכן הוא ההבנה בדברי הרמ"ע מפאנו בסימן צו וכפי שהבין בן בדבריו בשו"ת רב פעלים חלק ג יורה דעה סימן ח ע"ש (ויש בכמה ספרים בדורינו שכתבו בזה סברות וטעמים שונים ומשונים לפי דעתם, ומתוך כך הוציאו כמה דינים להלכה שאינם נכונים כלל, וכל זה אך למותר).

ולכן בכל כלי וכלי יש לילך בהכשרו כפי רוב התשמיש, ואחר ההכשר יהיה ניתן בפסח להשתמש בו כפי רוב תשמישו ואפילו אם ישתמש בו בפסח כפי מיעוט תשמישו אין בכך כלום (שו"ת בית דוד סימן סד וסימן ריב).

אולם אם יודע בבירור שנשתמש בו באותו היום באופן החמור, או אפילו הוא בספק אם נשתמש בו באותו היום בתשמיש הקל או החמור יצטרך הכשר החמור, או ימתין ליום המחר להכשירו.

ודע שאם הכלי בלע פעם אחת בלבד חמץ, וכל השנה בלע היתר, עדיין יש להכשירו ואין שייך כאן הדין של רוב תשמישו, דסוף סוף חמץ שבו להיכן הלך. (הן אמת שהרב פעלים בחלק ג אורח חיים סימן כח משמע שגם בזה הולכים אחר רוב תשמישו, אולם ראה בילקוט יוסף איסור והיתר חלק ג סימן פט הערה עט שהאריך לנכון לדחות זה מההלכה, וכן הוא דעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל ומה שהביא בחזון עובדיה עמוד קלו בדין החצובה להרב פעלים הנ"ל, אינו אלא לצירוף סניף).

ליבון חמור: הוא עד שיהיו ניצוצות אש ניתנים מהם, וידוע שיש כלים היום אשר מפאת חוזקם אין ניצוצות ניתנים מהם כלל, ולכן יש ללבנם בשיעור שיעורו ל-371 מעלות. (כ"כ בספר הגעלת כלים עמוד תמ"ה בד"ה והנה בתנור בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, וכן הוא בהליכות מועד. ויש מצריכים חום של 450 מעלות, ראה מה שכתבתי לקמן בדין תנור פרוליטי).

המשן בעמ' 3

קבלן שיפוצים שקבע מחיר ולא הזכיר את המע"מ

ראובן הוא קבלן שסגר עם לקוח על מחיר עבודה ולא הזכיר לו בשעת עריכת החוזה האם המחיר כולל מע"מ או לא, ואכן לאחר ביצוע העבודה שהגיע זמן התשלום הסופי התגלו חילוקי דעות בין הקבלן לבין הלקוח האם המחיר הוא כולל מע"מ או לא, השאלה היא האם הלקוח צריך להוסיף את המע"מ או שהמחיר הראשוני היה כולל מע"מ?

תשובה: אם הקבלן יוכיח שמנהג הקבלנים בשכונה לקבוע מחיר ללא מע"מ הן בכתב והן בע"פ, אזי המחיר הוא ללא מע"מ ועל הלקוח להוסיף את המע"מ. והוא הדין הפוך, שאם הקבלן מוחזק בכסף - על הלקוח להוכיח שהקבלנים בשכונה קובעים מחיר זה כולל מע"מ אזי הוא לא יצטרך לשלם מע"מ.

נימוקים: לכאורה במבט ראשון ידו של הקבלן היא על התחתונה, שכן קי"ל שכל ספק המופיע בשטר ידו של בעל השטר היא על התחתונה, ודוקא שהלקוח מוחזק בכסף המסופק, אבל אם כבר פרע לקבלן הוי תפיסה ברשות, ולא מוציאים ממנו. כמו שכתב בנימוקי (ב"מ נט: בדפי הרי"ף) ודבריו הובאו להלכה בשו"ע (חו"מ מב, ח) ויעויין שם בש"ך (ס"ק טו) שאף תפיסה ברשות העדים מועילה בטוען ברי, ובנידוד הקבלן טוען ברי אך אם עדיין הלקוח לא נתן לקבלן את התשלום על העבודה ידו של הקבלן על התחתונה כי הוא נקרא המוציא.

אולם בדין זה יש לדון בנקודה נוספת הגמ' כתובות (ק:): אומרת "תנו רבנן המוציא שטר חוב על חבירו כתוב בו בבל - מגבהו ממעות בבל, כתוב בו ארץ ישראל - מגבהו ממעות ארץ ישראל. כתוב בו סתם - הוציאו בבבל מגבהו ממעות בבל, הוציאו בארץ ישראל מגבהו ממעות ארץ ישראל, כתוב בו כסף סתם מה שירצה לזה מגבהו."

על הסיפא שכתוב בו סתם כסף כותב רש"י מאה כסף ולא פירש אם סלעין אם דינרין אם פודיונין מה שירצה לזה מגבהו אפי' איסרין. וכן פסק הרמב"ם (מלוה ולוה יז, ט) והשו"ע (חו"מ מב, ד) ומבואר בגמ' שכאשר לא יודעים איזה מעות התחייב אזלינן בתר מקום השיעבוד, ובוודאי התחייב מעות כמקום השיעבוד. לדוגמא כאן בארץ אם אדם התחייב לחבירו 1000 ולא פירש האם זה שקלים או דולר אנו אומרים שזה שקלים ולא דולר.

אבל מה יהיה אם המקום לא מוזכר בשטר - אז אנו הולכים אחר מקום הגבייה. ובזה ישנה מחלוקת ראשונים יש ר"ן בסוף כתובות שכותב שכאשר לא הזכירו מקום ההלוואה דעתם היתה להתחייב לפי מקום הגבייה ולא יועיל מקום ההלוואה, ואילו לפי הרמב"ם כאשר אני לא יודע היכן מקום ההלוואה אני אומר שמן הסתם מקום הגבייה הוא מקום ההלוואה.

אבל צ"ע לדעת הר"ן מה יהיה הדין כאשר החיוב הוא בע"פ ולא הוזכר שם המקום, האם גם אז אנו אומרים שהולכים אחר מקום הגבייה? לכן צריך לומר שמדברי הר"ן יש חילוק בין בע"פ לבין שטר, שדוקא בשטר שרגילים לכתוב את מקום ההתחייבות אז אם לא כותבים את מקום ההתחייבות זה מלמד אותנו על כוונת הצדדים לפרוע לפי מעות מקום הפרעון, אולם במקום שלא כותבים שטר ולא כותבים את מקום ההתחייבות - ודאי כוונתם לפרוע לפי מקום ההתחייבות.

ובנידוד אם הקבלן שיפוצים יוכיח שמנהג הקבלנים במקומו לקבוע מחיר ללא מע"מ וכאשר נוקבים מחיר בכתב או בע"פ הוא ללא מע"מ הרי המחיר שהוא סגר עם הלקוח זה מחיר ללא מע"מ, והמקום הקובע הוא מקום עשיית החוזה. והוא הדין לאידך גיסא, אם הקבלן מוחזק בכסף אזי אם יוכיח הלקוח שמנהג המקום שכאשר הקבלנים נוקבים מחיר אזי המחיר הוא כולל מע"מ א"כ גם בנידוד יש לראות שהמחיר הראשוני הוא כולל מע"מ.

אשר על כן אם הקבלן לא יצליח להוכיח שכאן בשכונה נוקבים מחיר ללא מע"מ אזי הוא לא יכול לתבוע את המע"מ, וידו של הלקוח על העליונה אבל אם הקבלן יצליח להוכיח שכאן בשכונה קביעת המחיר היא ללא מע"מ אזי הלקוח יפסיד וישלם מע"מ.

ליבון קל: שיעור שיהא קש נשרף עליו.

הגעלה: כלים שבלעו חמץ באמצעות נוזלים, יש להכניסם לסיר גדול יותר שיש בו מים רותחים בעודם על גבי האש בעת שמבעבעים (שלחן ערוך סי' תנא ס"ה) ונהגו שלאחר שמוציא את הכלי מהרותחים, מכניסו מיד לתוך מים קרים (שלחן ערוך סי' תנב ס"ז).

עירוי מכלי ראשון: שופכים על הכלי מים רותחים מכלי רותח שירד כעת מהאש והוא עדיין מעלה רתיחות.

הכשר בכלי שני: כלי שני הוא כלי שנתנו לתוכו מים רותחים ישירות מתוך סיר רותח ונותנים לתוכו את הכלי שרוצים להכשיר.

שטיפה והדחה בצונן: רוחצים הכלי במים קרים היטב.

סוגי הכלים והכשרתם

בלנדר: באור לציון עמוד קכא כתב שיגעיל הסכינים בלבד ע"ש

אולם יש להדגיש שכל זה דווקא באופן שרוב תשמישן בצונן אבל לאותם אלו שפעמים רבות נותנים לתוכו אוכל רותח, וזהו רוב תשמישו אצלם, כגון שנותנים לתוכו תבשיל רותח מכלי ראשון כדי לטחון לתינוק, וכן הוא כשטוחנים שם כבד (או ביצים קשות חמות) לסלט שהדרך הוא לטחון אותו כשהוא טרי וחם ומעורב בבצל מטוגן חם, וכן הלאה, לכן יש לערות רותחים גם על הכלי קיבול הפלסטיק.

בלנדר מוט: הגעלה בכלי ראשון מאחר ומשתמשים בו גם לטחינת מרק בתוך הסיר שעומד על גבי האש.

בקבוק לתינוק: ינקת ויערה רותחים. את פטמת הבקבוק יש לנקות היטב היטב מוחמת החורים שבה.

ברז מים: הדחה בלבד, ואם ירצה יערה רותחים בשעה שמערה על הכיור וקל לעשות כן.

גריל גז: לנקות מלכלוך בעין ולהדליק על החום הגבוה ביותר כשעה. (מגיע ל-400 מעלות)

טבעות: אין צריך הכשר, אור לציון עמוד קכח'

טוסטר: אין להכשירו לפסח.

ידיות הכלים: פעמים רבות אם יבוא לפרקן לא יוכל להחזירן למקומן הראשון כמו שצריך היות וההברגה זזה ממקומה או נשחקת, ולכן יש להשתדל לנקות היטב בין החריצים עם חומר פוגם ושטיפה במים חמים.

כוס קידוש: די בשטיפה והדחה.

ביור: ינקתו היטב ויערה עליו רותחים, ונכון לערות עליו רותחים ג' פעמים. חזון עובדיה עמוד קנא'

כיריים: יש לחלק ל-ג' חלקים

א החצובה: שמינחים עליה את הסירים, די לנקותה היטב ולהגעיל. (חזון עובדיה, ולבני אשכנז צריכה ליבון קל, ולא כאותם בני אשכנז שעושים ליבון חמור ובאים לידי הפסד גדול מחמת אי ידיעת ההלכה)

ב המבערים: אין צריך הכשר כלל (אור לציון עמוד קטז)

ג משטח הכיריים: ינקת היטב ויערה רותחים, ואם חושש שיסתמו המבערים ינקת עם חומר ניקוי פוגם (מסיר שומנים) וזהו על פי המבואר בשולחן ערוך ביורה דעה סימן צה סעיף ד' וז"ל: יראה לי שאם נתנו אפר במים חמין שביורה קודם שהניחו הקדירות בתוכה אע"פ שהשומן דבוק בהן מותר דע"י האפר הוא נותן טעם לפגם (וראה מעין אומר חלק ג' עמוד מה שכתב בנתינת חומר פוגם)

או להילופין ניתן לכסות בנייר כסף עבה.

כיריים חשמליות: לנקות היטב ולהדליק על החום הגבוה כשעה.

כיריים קרמיות: אחר בדיקה מקיפה של רבני קו ההלכה ביחד עם מומחים המבינים ברכיבי החומרים הוברר מעל לכל ספק שהן עשויות זכוכית בלבד, ולכן הכשרן בשטיפה והדחה בלבד. (זהו לבני ספרד, אולם בני אשכנז יעשו כרבותיהם)

כיריים אינדוקציה: הכשרן כדין כיריים קרמיות. (גם כן הוברר שעשויים זכוכית בלבד)

כלי דורלקס: דינם ככלי זכוכית.

כלי זכוכית: זכוכית פשוטה, קריסטל, פיירקס, וכדומה, יש להכשיר על ידי שטיפה והדחה היטב (לבני ספרד)

כלי חרס: חרס, חרסינה, פורצלן, (פרפורי) קרמיקה, חימר, אם השתמש בהם בחמין, אין להם הכשר ויש להצניעם עד לאחר הפסח, ואם תשמישן על פי רוב בצונן (וראה מה שכתבתי בהקדמה בענין רוב תשמישן) די בהדחה בצונן.

ואם שהה בתוכם המאכל כד' שעות, אף שהוא צונן, יש להכשירן בהגעלה, או ימלא הכלי מים וישהה כד' שעות וישפוך, ויחזור לעשות כן ג' פעמים. (שו"ע סימן תנא סעיף כא)

כלי מתכת: אלומיניום, בדיל, ברזל, זהב, כסף, נחושת, נרוסטה, עופרת, פלדה, אם השתמש בצונן, אין צריך הכשר, ודי בשטיפה והדחה היטב.

אבל אם השתמשו ברוב פעמים בחם, כפי תשמישן הכשרן, שאם נשתמש בהם בכלי ראשון יש להגעילן, ואם על ידי שהיה מערה לתוכן מאכל, יכשירן בעירוי, ואם השתמש בהם בכלי שני יכשירן בכלי שני (ודע, שאם מווג לתוכן על ידי מצקת שהיא מעלה רתיחות, חשיב שימוש בעירוי מכלי ראשון, ואם אינה מעלה רתיחות, אם כן המצקת דינה ככלי שני וכשמוג ממנה לכלי, חשיב עירוי מכלי שני, והכלי די לו בהכשר קל מאוד שיערה עליו מכלי שני, והכל לפי רוב התשמיש).

המשן בעמ' 4

מטרות העצמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

המשן מע' הקודם - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

כלי פלסטיק: דינם והכשרם ככלי מתכות. חזון עובדיה עמוד קלו
כלי קורנינג: הוא מין כלי נפוץ לאחרונה ועמיד בשבירה יותר מזכוכית (ויש בו עוד כמה וכמה יתרונות) אולם הוא עשוי אך ורק מחומר שממנו מייצרים זכוכית והכשרו ככלי זכוכית.

כף אשפה: שטיפה והדחה.

מברשת שיניים: שטיפה והדחה היטב בצונן, וטוב לרכוש חדש לפסח.

מנגל: יש להחליף רשת חדשה, מאחר ואם ילבן את הרשת היא תתקלקל, ואת גוף המנגל אין צריך להכשיר ודי במה שיבעיר שם הגחלים בפסח קודם שנותן שם המאכל, אולם יש לנקות גם את המסגרת מלכלוך ושומן.

וכאן המקום להזהיר על אותם אלו שנדדו הלכו לטייל בימי החג בפארקים ובגנים ציבוריים ברחבי הארץ, ופזורים שם בכמה מקומות מנגלים קבועים מטעם חברת הפארק, ואין להשתמש ברשת הקיימת שעליהם כלל, לא בימי הפסח, ולא בשאר ימות השנה, מאחר ואין לידע איזה בשר הונח עליו על ידי המשתמש הקודם, ואפשר שהיה בשר לא כשר כלל, ישמע חכם ויוסף לקח.

מנגל חשמלי: אין להכשירו לפסח.

מדיח כלים: יש לנקותו מחמץ בעין, ולהפעיל על החום הגבוה ביותר כשעה, וטוב ליתן גם חומר ניקוי.

מחבת: לבני ספרד אפשר בהגעלה, ובלבד שיוכל לנקותה היטב מכל הצדדים, מה שאינו כמעט במציאות כלל, אלא אם כן זאת מחבת מעט חדשה שלא השתמשו בה הרבה כל כך, וניתן לנקותה היטב טרם הגעלתה.

מחבת טפלון: אם יודע שרוב תשמישו היה ללא נוזלים כלל, אין להכשירה.

מטבחית בשר: יש לפרק ולנקות היטב ובפרט הכלי המחורר ינקחו היטב היטב מחמץ שבו ואחר כך יעשה הגעלה, ובחזון עובדיה עמוד קס כתב: ונכון שאת החלק המנוקב בנקבים דקים יתנוהו על האש שבמדה ונשאר שם פירור כל שהוא, הרי הוא נשרף לגמרי.

אולם מי שטוחן במשך כל השנה אך ורק בשר לא מעובד ולא מוסיף לטחון יחד עמו פרוסות לחם או תבלינים למיניהם, די לו בשטיפה והדחה בלבד.

מטבחית קפה: אין צריך הכשר, אלא אם כן טחן בה תחליפי קפה של חמץ. אור לציון עמוד קכ"א בהערה.

מיחם חשמלי: אדם שמשתמש במיחם אך ורק לחימום מים במשך כל ימות השנה, אין צריך הכשר לפסח כלל.

אולם פעמים שמניחים לחם ומיני מאפה על גבי המיחם לחימום, ויש כאלה שמדידי כמה שבתות מנקים המיחם במיץ לימון או

בחומץ שאינם כשרים לפסח, ולכן יש לנקות המיחם היטב מבפנים ומבחוץ, וימלא מים עד הגובה שמותר, ויפעיל את כפתור ההרתחה ללא המכסה עד שהמים יעלו בועות, ויפתח את ברז המים, וכך יוכשר רובו בחלקו הפנימי וגם הברז יוכשר בכך, ואחר כך יקח המיחם להגעלה ויהפוך המיחם ויגעיל את שפת המיחם מבפנים ומבחוץ.

את המכסה גם כן יש להגעיל, ומועיל לו הגעלה אף שלפעמים מניחים עליו לחם חשיב בלע בלח ולא ביבש (אור לציון)

והראוני בירחון אור תורה בשם הרה"ג מאיר מאזוז שליט"א שכתב שאין המיחם צריך הכשר כלל אפילו אם מניחים על גבי המכסה לחם והביא ראיה מהשולחן ערוך יורה דעה סימן ס"ו נמצא דם בביצה ששמוה על החמץ להצטמק, כיון שאין במקום הביצה רוטב, מותר כל החמץ. וממילא הוא הדין לענין לחם שהונח על גבי המיחם, אולם לא כך הורו רוב ככל גדולי הדור שליט"א וכך המנהג הפשוט להכשיר גם המיחם, ולעצם הראיה ראיתי בספר הוראה ברורה "איש מצליח" בסימן ס' שביארו שמדובר בביצה עם קליפתה על גבי הקדירה (ולא בתוכה כפירוש הש"ך) אבל אם היה זאת ביצה ללא הקליפה כתבו שכל הקדירה נאסרה, והאריכו להוכיח זאת ע"ש ולפי זה כאן בדין המיחם הרי מניחים עליו לחם ישירות ולא על גבי צלחת וכל המיחם יאסר.

מיקסר: לא ישתמש בו בפסח, מאחר וחודר קמח לגוף המיקסר ויש חשש גדול שיצא ממנו לחון בימי הפסח.

מיקרוגל: יש להמנע מלהכשירו, ומי שמוכרח להשתמש בו, ינקחו היטב, וימתין 24 שעות משימוש אחרון, ויתן בו כוס עם מים ואמה, ויפעיל על החום הגבוה כ-10 דקות.

מכונת קפה קפסולות: פעמים שנותן בה קפסולות בטעמים ואינם כשרים לפסח, ולכן יש לנקות המכונה היטב בכל חלקיה, ולאחר מכן יש לעשות לה ניקוי פנימי על ידי חומר מיוחד שרוכשים בחברה לניקוי אבנית, ויש לו לבצע את התהליך הדרוש להשלמת ניקוי האבנית על ידי שטיפה פנימית של מים רותחים ביחד עם החומר (לוקח כרבע שעה, ומופיע בהגדרות המכשיר, במכשירים שיש בהם צג דיגיטלי) וזהו הכשרו.

מסננת כיור: הדחה בצונן. (אף שמערים לתוך הכיור חמץ רותח, הולכים אחר רוב תשמישו)

מפה: כביסה עם אבקת כביסה במים רותחים שהיד סולדת בהם, ובשעוונית, די בניקוי ועירו רותחים.

מצקת: הגעלה (אף שיש פעמים שמצקת דינה ככלי שני, באופן שאינה מעלה רתיחות ולא השהה אותה הרבה בכלי ראשון, כתבתי אופן המועיל בוודאי ובפרט בדברך כלל רוב תשמיש המצקת הוא באופן שמעלה רתיחות).

המשן בעמ' 5

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

המשן מע' הקודם - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

מקרה: ינקה היטב במים עם מעט חומר ניקוי, וישתדל לנקות היטב עד היכן שידו מגעת, אבל אין צורך לפרק חלקים ולהגיע לחורים וסדקים בדוחק רב, ולא נתנה תורה למלאכי השרת.

סיר ניגוה: אין אפשרות להכשיר.

סיר עוגה: אין לו הכשר, ויש מקילים בהגעלה (שולחן גבוה וכדין מחבת, ויש לו סיוע מדברי הרא"ש בדין המחבת שדיה בהגעלה שאע"פ שלפעמים נשרף התבשיל, לחלוחית משקה יש בו ואין זה נחשב תשמישו באור להצריכו ליבון) ויש להם על מה שיסמוכו, חזון עובדיה עמוד קלד.

סיר בישול: הגעלה בכלי ראשון.

סכינים: הגעלה בכלי ראשון, ואם הקת של הסכין מחובר במסמרים יש לנקותו היטב על ידי חומר פוגם וכנ"ל בדין ידות הכלים.

ומי שאפשר לו נכון שיקנה סכין חדשה לפסח. חזון עובדיה עמוד קלז.

פלאטה חשמלית: לנקות היטב ולערוות עליה רותחים ודיו (חזון עובדיה) וטוב ונכון להניח עליה נייר כסף עב.

פינג'ון, קנקן תה: הגעלה. אף שעלי התה הנמצאים בו במשך כל השנה הינם כשרים לפסח, יש לחוש שפעמים שמניחים אותו כשהורד מהפלאטה בעודו חם ליד עוגה או לחם וכדומה, ומילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה. ילקוט יוסף פסח ב עמוד שמח בהערה ושכן הוא דעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל וע"ש מה שהעיר בדברי הרה"ג יעקב יוסף זצ"ל.

צלחות: עירוי מכלי ראשון שהרי מערין לתוכן מהתבשיל הרותח. (וכמובן שאין מדובר בצלחות חרס וכנ"ל בפירוט סוגי הכלים, ואם הן זכוכית די בשטיפה והדחה וכנ"ל).

קרש חיתוך: ניקוי היטב עם נוזל כלים כדי שיכנסם בחריצים שנעשו על ידי החיתוך ופגום מה שנשאר וכמו שהבאתי לעיל בדין ניקוי משטח הכיריים שם השולחן ערוך (ואף אם לפעמים חותכים עליו בשר רותח, הולכים אחר רוב תשמישו).

רשת של התנור: שמעתי מהרה"ג אברהם יוסף שליט"א לקחת את הרשת של התנור ולנקותה היטב ולצפות אותה בנייר כסף היטב וכך יוכל להניח עליה במשך הפסח תבניות אלומיניום חד פעמי ללא כל חשש.

אולם מעיקר הדין יש להקל להכשיר את הרשת בהגעלה כיון שאין החמץ מונח עליה ישירות (ברוב הפעמים, והולכים בכל זה לענין צורת ההכשר אחר רוב תשמישו) או לחילופין לעשות לה ליבון קל ולכן אם יכניסנה לתוך התנור בזמן הכשרתו בחום הגבוה כנ"ל יועיל גם כן להכשיר את הרשת (ראה הליכות מועד עמוד עב) אלא שצריך לנקותה היטב בכל המקומות ואם יראה שאינו יכול לבצע הניקוי כהלכה, יעשה כעצה הראשונה שכתבתי.

שולחן: ינקה ויערה עליו רותחים, או יכסהו במפה, ואם אוכל עליו במשך כל השנה בקביעות כשהוא מכוסה במפה אינו צריך הכשר.

שיש: ינקה היטב, ויערה עליו רותחים. חזון עובדיה עמוד קס'. ואם הוא סוג שיש שחושש שישדק, ימתין מעט אחרי שהמים רתחו (2-3 דקות) ואז יערה, והעיקר שיהיו חמים שהיד סולדת בהם, בשיעור של קרוב ל-80 מעלות. הליכות מועד דף פז.

שמיכה של החמין: כביסה עם אבקה במים חמים שהיד סולדת בהם, 45 מעלות.

שפודים, רשתות לצליה: ליבון חמור, שהרי צולים בהם בשר על גבי האש, ופעמים הבשר מתובל בתבלינים שמעורב בהם חמין כפי הידוע, ואופן השימוש הוא ללא נוזלים, ולא תועיל הגעלה.

תבניות של תנור: ליבון חמור, וכיון שבמציאות אי אפשר לעשות זאת שהרי יתקלקלו, יש לקנות תבניות חדשות לפסח.

תבניות של תנור פרוליטי: ניתן בהחלט להכשירן על ידי הפעלת התנור בחום הגבוה ביותר והם יגיעו ל-371 מעלות, אלא שישנם חברות שהתבניות עלולות להתעקם בתהליך כזה, ויש לבדוק זאת בהוראות יצרן, ועל פי רוב תנורים מתוצרת גרמניה התבניות חזקות דיים. הליכות מועד עמוד עד.

תנור רגיל: א ימתין 24 שעות מהשימוש האחרון. ב ינקה היטב עם חומר פוגם בכל המקומות בחורים ובסדקים. ג יסיק שעה על החום הגבוה ביותר.

תנור פרוליטי: לנקות מלכלוך בעין ולהפעיל על החום הגבוה ביותר (תכנית הניקוי) כ-30 דקות בלבד ואין צורך להפעילו במשך שעה ויותר כמו שראיתי באיזה ספר.

והנה שמעתי מאת הרה"ג גדעון בן משה שליט"א שמהדיר שיש שני סוגים של תנור פרוליטי א שמגיע ל-500 מעלות ב מגיע ל-420 מעלות, ולדעתו לא יועיל הכשרה בפחות מ-500 מעלות, ואכן ראיתי להגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל בספרו שו"ת "מעשה חושב" (חלק ה, סימן יט, אות א; חלק ו, סימן ט, אותיות א-ב וטז-יז) שכתב כי מידת חום של תנור שניתן להחשיבה בוודאות כליבון חמור היא רק כאשר דפנותיו וחלליו הפנימי מגיעים לפחות ל-450 מעלות צלזיוס, שאז מתקיימים בוודאות סימני חז"ל האמורים לעניין ליבון.

(ולשיטתו יוצא דאין הכשר גם לגריל גז מאחר והוא מגיע רק ל-400 מעלות חום, בחברות הטובות.)

אולם כבר כתבתי לעיל (בהגדרת ליבון חמור) שדי לנו ב-371 מעלות בלבד ולפי זה לא יהיה חילוק בין שני סוגים הללו ויועיל להם הכשר בהפעלת תכנית הניקוי, והמחמיר תבוא עליו ברכה.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

העולם בו אנו חיים הינו מלא במנעמים, אשר תכליתם היא להסיח את דעת האדם מתכלית חייו, בשל כך מדגישים חכמים היו 'זכרים' - זכרו בכל עת את התכלית בעבודה אתם נמצאים פה.

נוסיף לומר כי זכירת התכלית אינה רק בשעת מעשה מצווה או קיום דבר ה', אלא הזכירה הינה נצרכת בעיקר בזמנים שאנו 'בדרך' לעשיית התכלית - קיום רצון ה', 'בין - לבין'.

מסופר על הרב שלום שבדרון זצוק"ל, שנכנס אל המרפאה בשכונתו, ופגש בתוכה אחד מן תלמידיו שומעי לקחו. מיד התלמיד דרש בשלום הרב בנימוס, ונאנח על כך, שנאלץ לבזבז זמן יקר על המתנה בתור. הרב הנהן ושאל: 'תאמר לי בבקשה, מה אתה עושה פה?'

תמה התלמיד בלבו: 'מה אני יכול לעשות' בקופת חולים' אם לא לבקר אצל הרופא, בפרט שבני הקטן נמצא על ידי. כנראה שהרב לא שם לב היטב לילד שלצדו. השיב: 'בני אינו חש בטוב הבאתי אותו לביקור אצל הרופא.'

- והרב שוב שואל: 'ומה אתה עושה פה?'

- והתלמיד תמה בשנית: 'אבוי... אולי הרב כבר אינו שומע טוב'. חיש חזר על דבריו בקול רם יותר: 'בני אינו חש בטוב, הבאתי אותו לביקור אצל הרופא.'

- ושוב הרב מהנהן בראשו ושואל בשלישית בקול רם: 'ומה אתה עושה פה?'

מעתה התלמיד נעשה נבוך, מביט כלא מבין והעז לשאול בהתנצלות: 'סליחה, למה הרב מתכוון?'

השיב הרב: 'תלמידי היקר, הנני רואה היטב, שהנך ממתין עם בנך לביקור אצל הרופא. שאלתי היא כזאת: 'מה אתה עושה פה?' הדיינו, 'באיזה מעשה מצווה אתה עוסק כעת?' ואני אעזור לך להשיב. המעשה שאתה עושה, נקרא בפי חז"ל: 'גמילות חסדים'. הנה, אתה לוקח את בנך החולה לביקור, זה שהוא בנך, אין זה אומר שאין כאן 'חסד'. מלבד זאת, מי יטפל בחוליו אם לא אתה? הרי שזו מצווה המוטלת עליך, ומה לך להיאנח על ההמתנה, הרי אתה בעיצומה של מצוות 'גמילות חסדים'...'

אכן, כאשר נחקור את המציאות נגיע למסקנה: שהרבה מן הזמן בחיים, אנו נמצאים 'בדרך' למצוות: 'בדרך' לבית הכנסת. 'בדרך' ללוות את הילדים למוסדות החינוך, 'בדרך' לביקור אצל ההורים. עלינו להבין שכל ה'בדרך' הזה וכן המעשים הגשמיים שלנו: הקניות השבועיות בסופר, הקניות היומיות במכולת, כל אלו נכללים כחלק מן המצוות.

בהתבוננות קלה באורחות חיינו, נשכיל להבין שאין זמן שהוא 'פרוזה' אלא כל זמן יכול להיות או כחלק ממצווה או כחלק מעבירה. אלא שבשביל שמעשים אלו יהיו באמת כחלק ממצוות יקרות, עלינו לזכור - 'להיות זכרים' - לזכור את תכלית החיים. כאשר אנו במצב של 'זכר' אזי התוצאה היא שהחיים כולם נעשים מצווה אחת גדולה.

יהי רצון שזנוכה לזכור את תכלית החיים בכל עת - אמן!

שירי המאה פן המדרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי יעקב קאשטרו

רבי יעקב קאשטרו זצ"ל. נולד במצרים בשנת רפ"ה למשפחה מכובדת ממגורשי ספרד. חולאביו ר' אברהם קאשטרו. בגיל צעיר עלה לארץ ישראל ולמד בישיבתו של המהרל"ב (רבי לוי בן חביב) וכן למד מפיו הרדב"א. בר פלוגתא לגאון הגדול רבי חיים כפוזי שכבר כתבנו אודותיו בשבוע שעבר.

בגיל צעיר התמנה לכהן כרב קהילת המוסתערבים בקהיר, והחל לכתוב פסקי הלכה רבים. עד מהרה פשטו הוראותיו בכל מצרים, עד שהפך לגדול חכמי מצרים, וכינוהו "מרא דאתרא", כפי שכינו לפניו רק את הרמב"ם והרדב"א. רבי דוד גרשון (מגדולי חכמי מצרים) כתב: "כדבריו... פוסקים בכל ארץ מצרים ובכל גלילותיה אף במקום שחולק על מרן הב"י, יען כי הוא מרא דאתרא". כמו"כ הוא התכתב בהלכה עם הרל"ב, הרדב"א, רבי יוסף קארו, המבי"ט ועוד. ובשנת ש"ל ביקר בארץ ישראל, והתאכסן בביתו של רבי יוסף קארו בצפת, ומזכיר לפעמים בספריו את הנהגותיו.

אחד מפסקיו הידועים הוא הפסק כי יהודי אתיופיה הינם צאצאי שבט דן, ולכן הינם חלק מעם ישראל. ואעפ"י שנוהגין כקראים אנו מצווין לפדותם ולהחיותם כי משבט דן הם ולא למדו מצדוק ומבייתוס (ערך לחם יו"ד סי' ח"ק). מר"ן הגרע"י זצ"ל בספרו יביע אומר (חלק ח - אה"ע סימן יא) אף הביא אותו בפסק המפורסם אודות יהודי אתיופיה. וסמך בחזקה על מורו של המהריק"ש, הרדב"א, שהם יהודים לכל דבר משבט דן, והסיק: "לכן באתי למסקנא שהפלישים הם צאצאים לשבט מישראל שהדרימו לכוש, ואין כל ספק שהגאונים הנ"ל שקבעו שהם משבט דן, חקרו ודרשו והגיעו למסקנא זו ע"פ עדויות וראיות מהימנות ביותר, וקבלה מפי רבותיהם, על קביעה זו, ומי הוא זה ואי זה הוא שיוכל לצאת נגד עדה שלמה לפוסלם ולהטיל בהם מום בקדשים, שהרי גדולה חזקה.

מספריו: שו"ת אהלי יעקב. ערך לחם: הגהות על השולחן ערוך. תולדות יעקב: על מסכת ביצה. הלכות נזירות: נדפס בסוף שו"ת הלכות קטנות לרבי יעקב חאגיז. מזכרת הגיטין: כנ"ל. "שיטה" על מסכת בבא קמא. קול יעקב: דרשות. אבד.

וראיתי לנכון לצטט חלק מדרשתו של מזכה הרים הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א זצ"ל: לעתים אנו פוגשים אדם שכלפי חוץ נראה רחוק מתורה ומצוות, אורחות חיים רחוקים מדרך ה', דעותיו מנוגדות לדרך התורה, והשקפותיו פסולות. אך אם נתחקה אחר שורשיו, יתברר לנו שאבות אבותיו היו רבנים גדולי תורה. בשל נסיבות החיים הידרדר הוא לאן שהידרדר, אבל אסור לנו להתנכר לו! צריך לגלות כלפיו יחס של קירבה, לרומם ולמשוך אותו בעבותות אהבה אל בורא עולם ואל דרך ה', לקרבו אל התורה והיראה ואל שמירת המצוות.

אלו אינם דיבורים בעלמא. בדורנו זכינו לראות את הדברים במוחש.

לפני כמה שנים הגיעו לישיבתנו כמה בחורים שהיו בעלי עדינות נפש מיוחדת. שאלתי אותם לשם משפחתם. השם היה מתורגם לשפה העברית ['דקל'] ושאלתי מה שם משפחתם המקורי. לאחר דרישות וחקירות על מוצאם, גילינו שהם נצר לאחת המשפחות המיוחסות בישראל, מצאצאיו של אחד מגדולי ישראל הקדמונים - רבינו המהריק"ש, רבי יעקב קשטרו זצ"ל, מחבר הספר "אהלי יעקב", רבה של מצרים, שחי לפני כארבע מאות שנה, והיה בן דורו ורעהו של מרן הבית יוסף.

הוא בעצמו רצה לחבר ספר הלכות כדוגמת השולחן ערוך, אך כיון שכבר יצא לאור ספרו של מרן הבית יוסף, כתב בספרו רק הגהות על השולחן ערוך.

כשמורנו ורבינו, מרן רבינו הגדול, גאון עוזנו והדר תפארתנו הרב עובדיה יוסף זצוק"ל היה במצרים, אחד ממשפחת קשטרו ביקש לכבדו, ונתן לו את כתבי היד של זקנו, רבי יעקב קשטרו זצ"ל מרן שמח מאוד על המתנה היקרה, וכשבא לארץ ישראל ניגשו אליו מהאוניברסיטה ורצו לקנות ממנו את כתבי היד בסכום כסף גדול, אך מרן זצוק"ל לא הסכים למכור את כתב היד הקדוש הזה בשום פנים ואופן!

נפטר בקהיר בשנת שע"ב, בגיל 87.